

Izhaja ob 4 zjutraj.

štne odeloletno . . . 180 K
 mesečno 15
 za sosed. ozemlje . . . 300
 za inostranstvo . . . 40c

Oglas za vsak miz. višine
 stolca (58 mm) . . . 2 K
 mali oglasi do 30 mm
 stolca (58 mm) . . . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
 Miklošičeva cesta št. 10A
 Telefon št. 72.
Upravištvos:
 Sodna ulica št. 6
 Telefon št. 36.
 Račun kr. poš. ček. vrsta
 št. 11.842

Kosta Stojanović †

Beograd, 3. januarja. Po tridnevni teži bolezni je danes ob 1. uri ponoči umrl finančni minister in narodni poslanec Kosta Stojanović. Zapušča ženo in tri sinove.

Ljubljana, 3. januarja.

Naš Kosta Stojanović je nenadoma umrl. Težak udarec je to ne le za demokrate. Kar nam je po vojni aktivnih mož umrlo, ta izguba državo najbolj zadene.

Finančni minister v tej dobi ni lahkega posla. Kritika nikjer ni tako nagla in cenena. Večji del je pesem onih, ki ne vidijo dalje, kakor se vidi z galerij minareta. Kdor pa je prišel v dotiko z ranjanim Kosto, je občudoval njegovo znanje in temperament.

Stojanović je bil nedvomno mož velikih potez. Morda celo prevelikih za našo dobo. Dobra misel in načrt v tej državi nista vse. Ako ni navzdol vzorne in enotne organizacije, zastane, kar se zamisli v kabinetu, ali pa more iz blagoslova včasih nastati zlo. Noben očitek to ni Stojanoviću, ki iz razdrapanih udov ni mogel čez noč uravnati točne mašine. Kdor je objektivno, se klanja velikim mislim delavnega moža.

Glavni lek vsem boleznim naše države je Stojanović videl v izboljšanju naše valute. Z njo je upal uspešno pobiti draginjo, industriji pa dati sirovino. Zato je začel veliko borbo za povzdigo dinarja (krona). Uspeh je nastopil skoro bi rekli prenašlo ali vsaj prehiter je bil skok, ki potem ni šel naprej. Gotovo je nadaljno naraščanje draginje vsaj zaježil. Važne potreščine (obleka, obutev, sladkor itd.) so rasti prenehale, deloma celo nekoliko šle nazaj. Z izboljšanjem valute ki ji je pridejal še občutne izvozne carine, je upal Stojanović na padec cen živil. Res se je naraščanje otežilo, a padec še ni nastopil in so zategadel mezde ostale in boljša valuta ogroža konkurenčnost naše industrije in obrti.

Stojanovičeva budgetna politika je bila odločna. Za vsako ceno je hotel doseči ravnotežje. Dolgove delati za redne izdatke, se mu je zdel tak greh, da je raje riskiral nepopularnost novih davkov. In res, kdor vidi lepo bodočnost naše valute, ta se mora ustrašiti budgetnih deficitov, ki jih mora država kriti s tem, da si izposoja slab denar, ki ga bo morala potem vrniti, ko ga izboljša. Zato morajo trezni ljudje pohvaliti pogum ministra, ki je v vse strani države zagnal nesimpatični klic po novih davkih in zvišanju starih. Seveda je kritika zastavila in začel je boj, ki smo ga tudi mi borili. Marsikaj se je našemu Kosti podrl, kar je bilo pretežno za živce povojnih ljudi in za davčno moč prebivalstva. A misel mora ostati: proč z budgetnimi deficiti, boljše danes žrtvovati, da ne bo kasneje potrebna premoženjska oddaja.

Ni tu pravi prostor, da govorimo o Stojanoviću človeku. Vendar tudi za stvarno oceno ne sme nihče prezeiti, kaj pomeni, če je na mestu finančnega ministra človek čistih tok, korekten in skromen. Le prekratko je bila naša država deležna dela Stojanovičevega, vendar ga bo zapisala

v svojo časno knjigo z zlatimi črkami.

Pokojni Kosta Stojanović je dosegel starost 54 let. Rodom je bil Macedonec, seljaško dete, iz okolice Bitolja. Po dovršenih študijah je postal profesor matematike in je služboval na raznih srbskih gimnazijah. Kmalu je zaslovel kot odlični znanstvenik. Bil je sotrudnik raznih srbskih in inozemskih znanstvenih časopisov in dopisnik mnogih učenih družb. Veljal je za prvega srbskega matematika. Zgodaj se je bavil z ekonomskimi študijami in ko je pred 20 leti stopil v politično življenje kot poslanec radikalne stranke se je povsem posvetil velikim gospodarskim vprašanjem tedanje Srbije. Globoko uverjen o gospodarski sili svojega naroda je pričel najodločnejši boj proti ekonomski ekspanziji Avstrije na Balkanu. On je začel in vodil v slavni carinskem boju Srbije proti Avstriji, v katerem je kakor znano Dunaj podlegel. V Srbiji je bil večkrat minister narodnega gospodarstva. V emigraciji je Kosta Stojanović z pokojnim svojim najboljšim prijateljem Dražo Pavlovičem in sedanjim ministrom Tričkovićem izstopil iz radikalne stranke, ter podpiral delo jugoslovanskega odbora. Po narodnem ujedinjenju ga je vlada imenovala za prvega finančnega delegata na mirovni konferenci v Parizu. To nalogo je vršil z ogromnim znanjem, nezlomljivo vstrajnostjo, in ako se vpošteva težke razmere, z lepimi uspehi. Ko se je vrnil domov, je pristopil k demokratski stranki. V kabinetu, ki so ga demokrate sestavili s socialisti, je postal minister poljedelstva in Vesničevi koncentracijski vladi pa je prevzel finančno ministrstvo. Zadnji dan pretečenega leta je nenadoma zbolel. Zdravniki so konstatirali vnetje možgan. Bolezen je tako rapidno napredovala, da ni bilo rešitve. Danes zjutraj ob 1. uri je za vedno zatisnil oči. Celo svoje življenje je posvetil svojemu narodu in njegovi državi in pozabil je skrbeti za svojo rodbino. Zapušča ženo in tri sinove v revščini. Jutri ob 10. uri ga pokopljejo v Beogradu na državne stroške.

Beograd, 3. januarja. (Izvirno.) Pogreb pokojnega finančnega ministra Stojanoviča se bo vršil jutri ob 10. dopoldne iz Bitoljske ulice v Saborno cerkev. Poslovne govore bodo imeli: Drašković glavni govor, za konstituantno Jovan Radonjić, za demokrate Voja Marinković, dalje en radikalni minister in en vseučiliški profesor.

Beograd, 3. jan. (Izv.) Za začasnega namestnika pokojnega finančnega ministra Kosta Stojanoviča je imenovan notranji minister Drašković. V Beogradu se je sestavil poseben odbor da organizira čim veličastnejši sprejvod umrlega finančnega ministra. Demokratski klub je imel popoldne sejo, na kateri bo razpravljalo o osebi Stojanovičevega naslednika.

Beograd, 3. januarja. (Izvirno.) Smrt ministra Stojanoviča je vzbudila splošno žalost. Listi vseh smeri slavijo izredne državniške in človeške vrline pokojnika, poudarjajo njegovo skromnost in njegove zasluge za domovino. Tudi radikalni listi pišejo o njem z največjo spoštljivostjo.

delanih topovnih cevi, 163.000 strojnica, 2,8 milijonov ročnih granat, 25.000 motorjev za letala, 16.000 letal in vse podmornike ter skoro vse vojno brodogoj.

London, 3. januarja. (Izv.) Angleško-ruska trgovinska pogodba je gotova stvar in pripravljena za podpis. Nekateri posamezniki bodo rešili strokovnjaki.

Prva seja novega kabineta.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Novi kabinet je včeraj ob 11. uri položil prisego in novi ministri so tekmo včerajšnjega in današnjega dne prevzeli svoje posle. Danes ob 10. uri se je vršila prva seja ministrskega sveta, ki jo je otvoril predsednik Pašić z nagovorom, v katerem je dal predvsem izraza žalosti nad izgubo odličnega državnika in vzor-znataja, ministra Kosta Stojanoviča.

Nato je ministrski svet razpravljalo o programu in delu vlade, zlasti kako uravnati in pospešiti ustavotvorno delo konstituant. Odobrena so bila načela Markovićevega ustavnega načrta, vendar je bilo sklenjeno, podvreči ga ponovni reviziji. V ta namen je bil določen poseben komite, ki se sestane takoj. Revizija se bo v glavnem dveh točk: odpravljen bo iz projekta dvostrani sistem in revidirano bo vprašanje prestolonasledstva v zmislu izrečenih pomislekov. Konstituant se sestane dne 12. t. n. in bo vlada takrat projekt ustave takrat že predložila.

Minister pravde in za konstituant Tričković, je dobil nalogo, da sestavi uredbno o ministrskih pomočnikih (državnih tajnikih).

Ukrepi prejšnje vlade glede vzdržanja reda in mira so bili odobreni.

Sestavljena sta bila ekonomsko-finančnijski in ukazni odbor.

Proti komunistom.

Beograd, 3. januarja. (Izvirno.) Za včeraj je sklicala republikanska stranka v hotel Slavija shod meščanov, ki naj bi protestiral proti postopanju vlade. Na zborovanje pa so prišli pod vodstvom svojih voditeljev večinoma komunisti, ki so zborovanje spreminili v boljševo demonstracijo. Klicali so: "Napravimo konec! Živela revolucija! Doli monarhija! Živela sovjetska Rusija!" Policijski uradnik je nato naznanil predsedniku republikanske stranke Jasi Prodanoviću, da razpušča shod. Zborovalci pa se niso hoteli raziti. Sele ko je policija zagrozila, da bo siloma izpraznila dvorano, se je množica podala ven. Kar je bilo mirnih elementov, so odšli. Komunisti pa so ostali pred hotelom ter demonstrirali: "Živela revolucija, doli monarhija!" Zaman je službojoči uradnik pozivljale na razhod. Demonstracije so postajale čim dalje burnejše. Morala je nastopiti policija peš in na konjih, ki je v nekaj minutah izčistila trg pred hotelom. Posamezne grupe boljševo so začele policiste obmetavati s kamenjem, pri čemer je bilo 11 policistov ranjenih. Ponekod so morali stražniki rabiti orožje in so bili, kolikor je znano, štiri demonstrantje ranjeni. Ambulanca jih je obvezala. Čim so bili demonstrantje razgnani, je zavladal zopet popoln mir in red.

Policija je dosedaj aretirala okoli 100 kompromitiranih komunistov. Večji del zaplenjenih dokumentov je bil iz zločin preiskovalnemu sodniku. Med dokumenti so dokazi, da so se komunistični voditelji resno pripravljali za izvedbo državnega prevrata. Tako so našli pismo nekega dljaka iz Banjaluke na komunistično vodstvo, da je v njegovem okraju „vse za udarec pripravljeno.“

V Macedoniji so se ukrepi proti komunistom izvršili z vso energijo. Tam se je v mnogih komunističnih organizacijah pojavil razkol. V Skoplju je bil zapečaten komunistični dom in ustavljeno komunistično glasilo „Zora“.

V Dalmaciji so komunisti sami ustavili nadaljnje izhajanje svojega glasila „Oslobodjenje“. Nikjer ni prišlo do kakšnega incidenta.

Zagreb, 3. januarja. (Izv.) V mestu vlada popoln mir in red. Vse vesti o kakih krvavih spopadih s policijo so izmišljene. Po zasedbi Radniškega doma so sicer komunisti hoteli zborovati v kinematografu v Frankopanski ulici, toda policija je lokal že poprej zasedla došle zborovalce pa razgnala, ne da bi pri tem prišlo do kakih spopadov. Policijska oblast je preklcala

Spopolnitve ministrstva je pričakovati še tekom tega tedna.

Beograd, 3. januarja. (Izvirno.) Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je pretrgal ustavni načrt. Seja se jutri nadaljuje.

Sarajevo, 3. januarja. (Izv.) Muslimanski voditelji so končali svoja posvetovanja ter sklenili, stopiti v vlado. Zahtevali bodo dva resorta. Kot kandidate so postavili za narodno zdravilje dr. Karahmedovića, za verstvo pa dr. Spaha, po drugi verziji urednika sarajevske „Pravde“ Korkuta. Muslimanski voditelji so odšli v Beograd.

Beograd, 3. jan. (Izv.) Komisija ministrstva za konstituant, ki izdeluje načrt za razdelitev države, je položila, da se razdeli država na največ 28 in najmanj 26 oblasti. Dosedaj so določene oblasti s sledečimi centri: Beograd, Požarevac, Veliki Bečkerak, Novi Sad, Sabac, Zaječar, Niš, Skoplje, Stip, Bitolj, Podgorica, Kragujevac, Čačak, Sarajevo, Brčka, Banjaluka, Zagreb, Ljubljana, Sušak. Za ostale oblasti načrti še ni izdelan.

Beograd, 3. januarja. (Izvirno.) Minister za trgovino in industrijo dr. Kukovec prispe v petek v Ljubljano, kjer bo konferiral z industrijskimi in obrtniki krogi. V soboto pride minister Kukovec v Celje.

Beograd, 3. jan. (Izv.) Predsednik konstituant dr. Ribar se vrne jutri v Beograd.

vse izjemne odredbe, ki jih je izdala zadnje dni v zvezi s komunističnim prevratnim poizkusom.

Osijek, 3. jan. (Izv.) V Vukovaru so imeli v soboto komunisti pod vodstvom Stjepana Zupanca v mestu zborovanje, na katerem so razpravljali o najnovejših vladnih ukrepih. Policiji, ki je shod razgnala, se je postavil Zupanc z nožem v bran. Ko se je aretacije hotel izogniti z begom, je bil na begu ustreljen s samokresom in je obležal mrtev na mestu. Bil je star 32 let in odlikovan v Dobrudži z redom belega orla.

Osijek, 3. januarja. (Izv.) O priliki preiskave v Radničnem domu je našla policija akte, iz katerih je razvidno, da je obstajala v mestu teroristična šola, ki je imela 23 članov. Vodil jo je prof. Radovanović. Najden je bil tudi imenik vseh članov.

Masaryk o komunistih

Praga, 3. januarja. Pri novoletnem sprejemu je imel predsednik Masaryk govor, v katerem se je med drugim pečal tudi z zadnjim komunističnim pučem. Predsednik Masaryk smatra, da se je komunistična stranka pokazala administrativno in politično za nezrelo. Poudarjal je, da se ruske metode v češkoslovski republiki ne dajo izvesti. Parlamentarni princip se mora varovati pred nezakonitim napadi. Tak socializem je anarhizem. Glede nacionalnih vprašanj je rekel predsednik, da pariški mir ni rešil vseh narodnostnih problemov, vendar pa se more opaziti precejšnje izboljšanje razmer proti predvojnemu stanju. „Jaz“ je končal predsednik Masaryk, „ne stavi države nad narode. Država je demokratično sredstvo v prid narodom in prebivalstvu.“

Praga, 3. januarja. (Izv.) Vlada je ustavila delovanje porotnih sodišč na Slovaškem in v Karpatski Rusiji kakor tudi v Pragi in drugih čeških sodnih okrajih, kjer so se vršili zadnji komunistični nemiri.

Budimpešta, 3. januarja. (Izv.) Na Silvestrov večer je izvršilo v Budimpešti 12 oseb samomor z motivacijo, da v novem letu nočejo nadaljevati dosedanjega bednega življenja.

Moskva, 3. januarja. Dne 28. decembra se je podpisala pogodba med Rusijo in Ukrajino. Obe državi priznata medsebojno državno neodvisnost ter skleneta vojaško in gospodarsko zvezo.

Vlada hoče presekati vprašanje štrajka.

Ljubljana, 3. januarja. Pogajanja med „Trboveljsko premogokopno družbo“ in delavstvom niso vedla dosedaj še do nobenega uspeha. Delavstvo je sicer precej popustilo od svojih zahtev, vendar smatra družba njegove predloge še vedno za nesprejemljive, češ da so nasprotni temeljnim principom zdravega gospodarstva. Trboveljsko premogokopno podjetje pravi, da se boji, da bi s takimi mezdami delavstvo še bolj izgubilo veselje do dela, vsled česar se je bati padca produkcije! Glavna ovira sporazuma je pa stališče vlade, ki absolutno vstraja na tem, da se cene pretemu ne smejo povišati, vsled česar bi vse breme poviška delavskih mezd padlo izključno na rame „Trboveljske družbe“. Konferenca, ki jo je vlada za danes sklicala za nadaljnja pogajanja s „Trboveljsko družbo“ je odpadla. Izgleda, da vlada ni voljna še naprej gledati brezplodnost in zavlačevanje pogajanj. Danes se je tudi vršila pri predsedstvu deželne vlade seja zaradi rudarske stavke, pri kateri je bilo, kakor čujemo, sklenjeno podvzeti za naprej prav energične korake. Vlada je pripravljena z vsod energijo pripomoči delavstvu do opravičenega izboljšanja materialnega stanja ter v to svrhu tudi pri „Trboveljski družbi“ zastaviti ves svoj vpliv. Ravnotako je pa vlada tudi odločena proti stavkajočim nastopiti a ostrejšimi odredbami, ako bi se ne hoteli ozirati na njene predloge. Javni interes kategorično zahteva, da se z delom v Trbovljah brez odloga zopet začne. Javnost bo energičen nastop vlade napram družbi, pa tudi proti onim rudarjem, ki bi hoteli preprečiti nujno potreben kompromis, le pozdravila.

Ljubljana, 3. jan. Za jutri dopoldne ob 11. uri je sklicala deželna vlada konferenco v svrhu nadaljevanja pogajanj zaradi rudarske stavke. Poleg zastopnikov vlade se bodo udeležili pogajanj tudi zastopniki „Trboveljske premogovne družbe“ ter zastopniki rudarjev. Pričakuje se, da bo ta konferenca odločilna za nadaljnji potek rudarske stavke.

Arditi zapustili Reko.

BAKAR, 3. jan. Včeraj so ardit demonstrativno zapustili Reko in se z vlakom odpeljali proti Trstu. Na Sušak se vračajo naši ljudje, ki so pobegnili.

PARIZ, 3. jan. V Pariza krožijo vesti, da se je d'Annunzio pripeljal v Avignon.

Iz države kriz, krahov in štrajkov.

Gradec, 31. decembra. Nocoj je bilo mnogoštevilno obiskano zborovanje južnih železničarjev, na katerem so sklenili, da prično jutri ob 2. po polnoči splošno stavko v vsem območju graškega nadzornišstva južne železnice. Zahteve, ki so jih nameščenci južne železnice predložili, se tičejo zvišanja plače za 40 odstotkov in zvišanja dražinskih doklade za 100 odstotkov. Po leg tega zahtevajo nameščenci še letno doklado 6000 kron, ter, da se jim ta koj izplača 1000 kron in, da se določi najmanjša vsota plače na 5000 kron mesečno.

Celovec, 3. januarja. Proračun mestne občine za leto 1921. izkazuje primanjkljaj 113-10 milijonov kron. Vsenemški občinski odborniki so bili za povišanje občinskih davkov, krščanski socialisti ter socialni demokrati so se uprli. Ker so dosedanja pogajanja glede proračuna ostala brez uspeha, so velenemški člani občinskega sveta odložili svoje mandate. S tem je vsako delo občinskega sveta onemogočeno. Zupan je dobil nalogo, naj o tem obvesti deželno vlado.

Pariz, 3. januarja. V Barceloni je policija zaprla znanega sindikalista Antona Ruedo, v čigar stanovanju so našli ročne granate in avtomatično strelno orožje. V Bilbao in Cadixu so izvršili anarhisti atentat, ki je zahteval mnogo žrtv.

Pariz, 3. januarja. Poročilo maršala Focha, ki se tiče razorožitve Nemčije, navaja, da so Nemci po premirju oddali: 41.000 topov, 30.000 še ne do-

Likvidacija Reke.

Iz Rima poročajo 2. jan., da se je podpisal končno veljavni sporazum med reškimi delegati in generalom Ferrarjem v petek. Tajnost določb tega sporazuma se strogo varuje. Domneva se, da bodo legionarji odpotni 2. januarja s transportom. D'Annunziji zahteva, da bi zapustil Reko na čelu legionarjev, se ni ugodilo.

Iz Zagreba poročajo 3. januarja: Zastopnik reške slovenske stranke in predsednik avtonomaške stranke sta odpotela 1. t. m. nastopne brzjave: 1.) Poslanikom Francije, Anglije, Amerike in Italije v Beogradu: Podpisana predsednik avtonomaške demokratske stranke in zastopnik slovenske reške stranke se obračata na Vašo Prezvišenost s prošnjo, da posredujete pri svoji vladi, naj se omogoči vrnitev na Reko vsem političnim beguncem in izgnancem, da bodo mogli svobodno izraziti svojo voljo pri sestavi nove reške vlade. Podpis: Ruggiero Gothardi, profesor Benjamin Grohovac. — 2.) Nj. Prezvišenosti generalu Cavigliji, Opatiji, in ministrskemu predsedniku Giolittiju, Rim. Na tisoče reških beguncev prosi Vašo Prezvišenost za osvoboditev svoje grude, apelirajoči na pravičnost Vaše Prezvišenosti, da pokličete nazaj v domovino begunce prej, kakor se bo sestavila provizorična reška vlada, iz katere morata biti absolutno izključena Gigante in Host Venturi, skrivca dosedanjih dogodkov. — 3.) Ministrskemu predsedniku Nikoli Pašiču, Beograd. Podpisani predsednik avtonomaške demokratske stranke in zastopnik slovenske reške stranke se

obračata do Vas s prošnjo, da intervenirate pri zvezi narodov, italijanski vladi in vseh poslanstvih v Beogradu, da se na Reki ne sestavi nova vlada prej, dokler se vsem političnim beguncem in izgnancem ne omogoči vrnitev, da svobodno izrazijo svojo voljo pri njeni sestavi.

Iz Trsta je došel nastopni odgovor: Odgovarjam na Vašo današnjo brzjavko. Kakor hitro odidejo legionarji z Reke, bom dvignil blokado in vsak se bo mogel vrniti na Reko, kdor bo hotel. — General Caviglia.

Reka, 2. januarja. Izmenjava ujetnikov se je izvršila po dogovoru. Legionarji so se večinoma nastanili po vojašnicah.

Trst, 2. januarja. General Ferrari in zastopnika mesta Reke Venturi in Gigante so 31. decembra popoldne v Opatiji podpisali tale dogovor: Reška država priznava uporabo rapsalske pogodbe, da se preprečijo vojaške akcije proti mestu. General Caviglia določa amnestijo za delikte, ki niso podla hudodelstva. — Potem se navajajo glavne točke dogovora, kakor tudi določba, da sme imeti Reka dva bataljona milice. Izpraznitev oboke Krka in Raba se mora pričeti 15. t. m.

Opatija, 3. jan. Od večeraj so v zasedenih postojankah okoli Reke samo še legionarji, ki so rojeni na Reki. Promet v reški luki se je že sinoči pričel.

Senj, 3. januarja. (Izv.) Arditski oddelek, ki je zadnje dni povzročil v Baski toliko gorja in zla našemu prebivalstvu, je sinoči ob 11. uri odpotoval. Danes dopoldne so bili izpuščeni tudi vsi interniranci na Krku in Puntu.

Borba za jugoslovensko državo.

Načrt zgodovine in delovanja jugoslovenskega odbora v Londonu za časa svetovne vojne. Spisal dr. Albin Ogris. Založila Tiskovna zadruga kot VII. zvezek svoje »Zbirke političnih, gospodarskih in socialnih spisov«. Ljubljana, 1921. (96 strani, cena 32 kron).

Vendar enkrat! Čehi imajo o svojem zagranicnem delu že skoraj nepregledno zbirko knjig, brošur, letakov, spominov, dokumentov. Pri Srbih Hrvatih je izšlo že nekaj brošuric iz emigracije in o njej. Pri nas, najzgodnejših Jugoslovanih, je Ogrisova knjižica šele začetek. Že zato moramo biti hvaležni njemu in Tiskovni zadrugi, ki je delo izdala kljub krizi književnega trga in naše inteligence.

Ne stotine, nego tisoči Slovencev so se med vojno bili na strani pravice proti Avstriji, Ogrski, Nemčiji in Bolgariji, po Poljskem, po Besarabiji, po Dobrudži in na Solunskih brdih. In o vsem tem — molk? Saša Zelezničar predava o svojih spominih v klubu »Soča«, Vitomir F. Jelenc je svoje doživljaje idejno predelal v dramo »Kosovo«, ki je v Mariboru doživela svojo premijero, ki je

pa v tisku nimamo; napisal je tudi nekaj spominov v feljtonih; mehki Mole vzbuja svoje žalostne spomine ex Siberia in filozofira ob njih; o delu naše mafije je lani izšla serija podlistkov in razna omizja, ki so te podlistke slučajno čitala, so znaževala z glavo in govorili, da je to nemogoče in da to ni res.

To je doslej vsa naša literatura o vojni, o našem nacionalnem delu med vojno in po njej. Omizja literatov bodo še nadaljevala svoje trditve o velikanski kulturni potenci. Toda ne samo, da so Srbi in Hrvati že izdali in razprodali vrsto svoje vojnopolitične literature, — mi je niti v rokopisu nimamo!

Toda povrnimo se raje k »Borbam in pozdravim starega svojega znanca Ogrisa, ki je po večletnem premoru zopet prijel za pero. Se vedno je optimist, — da si mi zdrav, brate! — še vedno veruje in sedaj morda bolj ko prej, — in še vedno ne zna prav dobro slovenski. Že nad naslovom se izpodtaknem. »Načrt?« Da torej načrtamo nekaj, kar šele bo? Ali je to le reprodukcija onega načrta, ki si ga je Jug. odbor napravil, predno je pričel delovati? Menda je

odbor Hotel reči »Oris« zgodovine, ali »Poskusi, essay?« Najbrže poslednje, saj je Ogris še iz dobe »Omladine«, svojih »Mask in profilov« ter prispevkov v »Vedi« znan kot stilistično in vsebinsko blesteč esejist, ki mu se lahko strogo bralec zaradi teh vrtilin odpusti (sicer niti tako zelo številne) jezikoslovne (in slovnične!) napake.

Stvarno nimamo pravice zahtevati od avtorja več, nego nam je hotel dati. Sprejeti moramo njegov spis za to, kar je: »Impresionistična kritika«, pri kateri »se ni mogel izogniti po vsebini pogojenim nedostatkom« (če ne bi vedel, da je to »inhaltlich bedingte«, bi se mučil z uganko, ali je vsebina pogodila nedostatke, ali obratno), — »nehvaležnost narodov« — »potreba izobrazbe (in informacije) razumnosti«. Avtor je torej ostal esejist, in zopet moram reči, dober, gladek esejist in oblikujoč stilist. — Snov je razdeljena v IX. poglavij. »Začetki in zapreke« nas udeje takoj in medias res. Emigracija, Rim, Zeneva, Pariz. Takoj se srečamo s starimi znanci, takoj naletimo na zapreke. In takoj vidimo sliko, kako so člani Odbora te zapreke odpravljali z vztrajnostjo in žilavostjo, kakor mravlje. Že uvod postavi bralca v sredo svetovne pozornice: tu stoj, vsi oči so uprte v te, glej, da te obnašaš dobro! In spomnimo se naše majhne dežne sedanosti, pa si skoraj zaželim nazaj v dobo, ko še ni bil izpolnjen naš ideal in smo zato mi bili večji. Toda ta občutek je pesimističen, zato ob tla z njim! Drugo poglavje nam opisuje »Propagandne predpriprave« (zakaj ne priprave brez »pred«?) Drobnost, beležini, brošure, govori, konference, članki, informacije, pritožbe, intrige, borbe, deklaracije, vožnja sem in tja, sestanki itd., — do proklamacije, da ne priznavamo Karla Habsburžana za svojega vladarja. Sledi delo v Ameriki, dobrovoljniška akcija, sledi opis razmerja med Odborom in vlado takratne Srbije, potem zgodovinski čin, krška deklaracija. Poslednega pomena sta kratki poglavji »Italija na razpotju« in »Rimski kongres zatiranih narodov«, — znamenita slika »fidei italicae« in duševnega poloma Lahov pri Kobariidu. Steed, Torre, Trumbić... poizkus kloroformirati kapitalnih volkulo? Ali pa poizkus, da nas ona vzame pod se? Tudi v Ameriki je še nerodni Jugoslovaji trebalo najti botrov v drobnih, zapletenih, napornih političnih, propagandnih in diplomatskih akcijah. O tem nam obširneje pripoveduje VIII. poglavje, IX. izven v Marinijev klic: »Ripassate l'isonzo e ritorneremo fratelli!« — »Vrnite se preko Soče, pa si bomo zopet bratje!«

Ogrisov esej je zanimiv. Čitaš ga na dušek in čeprav te mestoma motijo dolge periode in okorni izrazi, te dinamični stil in živa snov ne spustita iz rok. Pričakovati je, da bo šla knjiga iz roke v roko in da jo slovensko razumnost z veseljem pozdravi kot lepo novoletno darilo!

V stvarnem oziru bi včasih ne škodilo, če bi avtor ne postavljaval venomer slovenskih članov emigracije v

osprejde. Njemu in onim, ki so istaklo dobro informirani, to ne škoduje in brez drugega je — v zvezi z uvodom naglasnim namenom avtorja — jasno, da gre le za delo, ki izpopolnjuje vrzel in ki dodaja srbskohrvatskim poročilom iz emigracije tudi upravičeno oceno slovenske udeležbe. Za neinformirane bi pa še bil potreben dodatek, v enem samem poglavju morda, ki bi opiral in ocenil zelo pomembno in uspešno delo vsega Odbora. V primeri z vrtilinami spisa je pa ta hiba neznatnejša, zlasti, ker upamo, da spis nikakor ni zadnji iz te snovi, marveč da mu bodo sledili še mnogi drugi o našem delu v Ameriki, Parizu, Rimu, Švici, Londonu, v Sibiriji, Dobrudži in Solunu, ter last not least, na Dunaju, v Gradcu, Ljubljani in Zagrebu tja do 1. decembra 1918., do rojstnega dne naše ujedinjene Jugoslavije.

Dr. V. K.

Politične beležke

Demokratski poslanski klub v svojem glasilu »Demokratija« objavlja izjavo, da so vse tendenciozne vesti, ki jih prinašajo nekateri listi o neskladnosti in nesporazumnih, tajnih glasovanjih, neresnične. V načelnih vprašanjih obstoja v klubu popoln sporazum.

Proti separatizmu. Beogradska »Tribuna«, radikalni organ piše povodom sestave nove vlade, da je radikalna stranka za vedno prekinila vse zveze s strankami, ki lomijo svoja kopja za separatizem, ker je spoznala, da bi bila vsaka zveza s takimi strankami samomer radikalne stranke. List pravi, da je bil že skrajni čas, da je prevladalo v stranki to spoznanje.

Državni tajniki. Sklep o imenovanju državnih tajnikov (pomočnikov) v posameznih ministrstvih bo

izdan takom tega tedna. Državni tajnik za zunanje zadeve bo menda dr. Spalajković.

Zapuščajo ladjo. Komunistični župan mesta Skopje Kosta Stefanović se je odpovedal županstvu in izstopil iz komunistične stranke. Tudi občinska odbornika Stuparevič in Čekić sta izstopila iz stranke. Tudi v Nišu in Užicu je istopilo veliko komunistov iz stranke.

Jugoslavija in Grška. Uradno se objavlja, da je vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po svojem poslaniku, Zivojinu Balnojdiću obvestila grško vlado, da v sedanjih razmerah jugoslovenska vlada ne polaga nobene vrednosti na to, da bi se obnovila politična in vojna konvencija med našo kraljevino in Grško, ki poteka v mesecu februarju tekočega leta. Ta pogodba je bila sklenjena leta 1913. zaradi Srbije in Grško, ter je leta 1915. zaradi Konstantinovega izdajstva prenehala sama po sebi, a jo je leta 1917. Venizelos obnovil, a v letu 1919. je bila ta pogodba v tekstu predrušana v toliko, da se je nanašala na Jugoslavije in Grško.

Dr. Bethmann Hollweg, bivši nemški državni kancelar je, kakor poročajo 2. januarja, umrl.

Rusija in Rumunija. »Daily News« objavljajo brezlično brzjavko, da je Take Jonescu poslal Čičerinu dve noti, s katerima opozarja sovjetske vlade na koncentracijo ruskih čet ob Dnjestru. Čičerin je odgovoril, da Rusija in Ukrajina nimata proti Rumuniji napadalnih namenov. Ako se sprejme predlog za mirovno konferenco, bi bila odstranjena vsaka možnost konflikta.

Pred sklepom miru med Rusijo in Poljsko. Varšavski »Kurier Porazuny« zatrjuje, da so vse vesti o pripravi sovjetske Rusije na novo vojno spravili v svet nemški in ruski nazadnjaški krogi, ki jim je do tega, da ne pride do miru. Mir v Rigi bo podpisan v prvi polovici januarja.

Domače vesti.

Ljubljana, 3. januarja.

Regent Aleksander bo v kratkem odpotoval v Bosno, kjer ostane nekaj časa v Lijdu pri Sarajevu.

Odličen gost. Naš prijatelj, demokratski poslanec gospod Serafin Krstić, prota (nadžupnik) iz Ohrida v Makedoniji je s svojo gospo soprogo boral čez novoletne praznike v Ljubljani ter je nocoj zopet odpotoval v Beograd.

Svečana nastopna avdijska italijanskega poslanika. Iz Beograda nam poročajo, da je bil predvečerašnjim v svečani avdijski na dvoru sprejet novimenovali italijanski poslanik grof Manzoni. Po običajni ceremoniji je poslanik izročil svoje akreditivne listine kraljeviču-regentu.

Dr. Tavčar odloži mandat. Beogradska »Pravda« od 2. t. m. objavlja: Demokratski nosilec liste, g. dr. Ivan Tavčar se je odrekel mandatu vsled visoke starosti in slabega zdravja. Na mesto g. dr. Tavčarja pride za poslanc g. Josip Reiser, profesor iz Ljubljane.

Nesmrtno se je blamiral v prvi številki svojega novega popoldanskega življenja »Slovenec«. V posebnem uvodniku pripoveduje strahovit roman, kako so se demokrati med seboj tepli

za portfelje. Pa dajmo »Slovencu« besedo: »Hud boj med demokrati se je bil za ministrstvo trgovine in industrije. Prvotno je bil ta portfelj določen za prof. Kumanudija, ki je pa ta portfelj odklonil. Na površje je potem prišla kandidatura dr. Kukovca, kar so slovenski demokrati zahtevali iz razumljivih razlogov, zaradi katerih naj bi tudi dr. Zevaj prevzel mesto državnega podtajnika. To načelo, da morata ministrstva financ in trgovine ostati v srbskijah rokah, je poslalo dr. Kukovca nazaj v socialno politiko. In trgovino je dobil Milivoj Jovanović, ki je v prvem Protičevem kabinetu imel ministrstvo prehrane. Tako »Slovenec« roman, ki je začel iz resorsta Jazne Zgaje v prostore nad črto. Z zanimanjem ga bo čital minister trgovine, dr. Kukovec, ki je včeraj prevzel svoje posle ter minister za socialno politiko, dr. Milivoj Jovanović, znani socialni politik, ki ga govtovo pokaže tudi gospodu Milivoju 2. Jovanoviću, bivšemu ministru prehrane v prvem Protičevem kabinetu kot dokaz fundamentalnega poznanja jugoslovenskih političnih osebnosti, po katerem se že od nekdaj odlikuje naša klasična žurnalistika.

FRANK HELLER:

Prigode gospoda Collina.

Roman.

(Prevod iz švedščine F. J.)

IV.

Kako je izgledal pošiljatelj zlata.

»Ali je pa tudi gotovo Lavertisse?«

»Tako gotovo, kakor Vas sedaj gledam, profesor.«

»Ali ste prepričani, da niste narobe slišali?«

»Popolnoma prepričan.«

»In pošiljatelj odide dvajsetega?«

»Da.«

»S parnikom Empress of Oceania?«

»Da.«

»Ki je namenjen v Aleksandrijo?«

»Ki je namenjen v Aleksandrijo!«

»In gotovi ste tudi, da so osebe, ki so se razgovarjale o stvari, resnično one, kakor Vi mislite?«

»Ravnatko gotovo, kakor je gotovo, da sta oba bila prepričana, da ne razumem niti besedice tega, kar govorita. V rokah sem držal tri francoske časopise. Vprašala sta me po angleški, če smeta zapreti okno, jaz pa sem se držal, kakor da jih ne

razumem. Potem sta se začela razgovarjati o raznih stvareh in kmalu sem spoznal enega njiju po sliki, ki sem jo videl v Daily Mirrorju. Ilustrirani časopisi so vendarle prava dobrota.

»Enega ste spoznali. Katerega?«

»To je Mr. Hoxton. Zagnjič, ko je bil imenovan za lordmayorja, je bila njegova slika v listih. Bila je gotovo tudi že prej večkrat — taka visoka živina — toda na to se ravno spominjam. Njegov drug je pričel govoriti o stvari. Komično! Ni dolgo trajalo, pa sem spoznal tudi njega.«

»Sir Artur Wades?«

»Da, Wades, dragi profesor, Wades od zunanjega ministrstva, tako gotovo kakor amen. On je pričel razgovor. Slučajno je pogledal na moj časopis — držal sem »Matin« v rokah — in je na njegovi zunanji strani menda zapazil članek o političnih umorih v kolonijah, Indiji in Egiptu. Saj veste! To ga je najbrže spomnilo. Prej se skoraj nisem brigal za to, kar govorita, dokler nisem slišal besed: »Pa se nič ne bojite, da zavohajo vso stvar ti prokleti egipčanski nacionalisti? To bi si njihova blagajna opomogla!« Ko sem slišal besedo o blagajni, sem začel striči z ušesi. Hoxton je zmajal z glavo in odgovoril: »Ne, ne, sir Artur,

nikdo ne ve nič, samo jaz in višji ravnatelj. Tudi midva sva mislila na nacionaliste, zato misva hotela vzeti navadne ladje. Povem vam, sir Artur, sicer pa veste tudi sami, da se je nakana proti zadnji transportni ladji skoraj posrečila. To Vam je znano je-li? K sreči je bil kapitan toliko previden, da je z brezlično brzjavko poklical čete na pomoč, sicer...«

Sir Artur se je prekinil in se ozrl na me. »Za vraga, Hoxton, kaj ne mislite, da utegne ta individvij razumeti, kar govoriva? Sedel sem na nasprotnem koncu železniškega oddelka, profesor! Hoxton se je samo nasmejaval in odgovoril: ni mogoče, razven če nama čita z ustnic.«

»Pač nista vedela kako taneč je Vaš sluh, Lavertisse.«

»Ne tega nista vedela, profesor. Potem je nadaljeval sir Artur: »Utegnil bi pa biti kakšni Egipčani.«

»To se Vam pa ni dobro zdelo, kaj, Lavertisse?«

»Odkrito rečeno, prav nič. Doslej sem videl še samo one Egipčane, ki jih imajo v britanskem muzeju, in vrag me vzemi, lepi ravno niso.«

»Mumije? Na svetu so še tudi Egipčani novejšega datuma. Toda vseeno, nadaljujte. Kaj je rekel Hoxton?«

»Smejal se je in odgovoril: »Egip-

čan! Kaj še! To je kakšen francoski veteranjakovič, če se prav hudo ne motim. Morda skače v kakšnem varijetetu, ker mu nese toliko, da potuje v prvem razredu.«

»In to ste tako mirno poslušali, Lavertisse?«

»V poslovnem interesu storim vse, profesor. Če imaš tako tenek sluh kakor jaz ne smeš biti občutljiv, ker se ti potem večkrat pripeti, da čuješ marsikakšno resnico.«

»Vi ste velik filozof na svoj način, Lavertisse. No in?«

»Potem je sir Artur nadaljeval: »Prav imate, Hoxton, to je kakšen francoski veteranjakovič. Vi torej ne želite nobene straže za ladjo, nikakršnega vojaštva?« — »Ne, je odgovoril Hoxton, s tem bi vso zadevo raztrobili po svetu. Denar bomo prešeli, zapečatili in ga v kosih zlata po tisoč funtov položimo v škatle Bank of England, potem pa pojde vse skupaj v navaden močan zaboj z napisom: »Vzorci«. Kapitana ladje poznam že trideset let. To je star prefrigan fermač, ki bo že opravil vse drugo. Njega sem si tako gotov, kakor samega sebe.« — »Ali pa ga ne bo zapeljalo? Pomislite samo, stotisoč funtov v zlatu...« — »Ne, sir Artur, njegova poštenost je dobra

še za večje svote. Saj nam je on pri-

nesel iz Južne Afrike slavni Cullinam-diamant, — saj se spominjate. Nikomur se ni sanjalo, kako smo ga spravili v Anglijo. Mislimi si morete, da so mu sledili vsi boljši tatovi sveta. Toda kapitan Selby je vodil vse skupaj za nos. Kapitan Selby, sem si mislil, ali ne moreta imenovati tudi ladje? Tega pa nista storila. Jedino, kar sta še govorila o tej stvari, so bile besede: »Upajva, da bo ta svota bankam v Aleksandriji zadostovala in da ne bodo še več zahtevale. Zagnje leto smo jim poslali že prav čedno svoto.« To je rekel Hoxton, sir Artur mu je pa odgovoril: »Pomirite se, Hoxton, žetev je letos v Egiptu izborna, saj imamo Williamsove jezove.« Kaj je neki mislil s tem, profesor?«

»Williamsovi jezovi? To je seveda sir William Willcot, Lavertisse. Saj veste, on je na novo sezidal stare faraonske jezove pri Nilu. To je jasno. No in drugega nič, Lavertisse?«

»Ne, koj nato se je vlak ustavil v Clapham Junction in jaz sem izstopil, čeprav sem imel vozni listek do Victorije. Misli sem si, da utegne sir Artur imeti na postaji kakšnega detektiva in da bi si utegnil domisliti, da me radi varnosti nekoliko shrani.

(Dalje prihodnjik.)

Uradniško vprašanje je tudi prišlo v delovni program Pašičeve vlade. Da se vprašanje reši čim boljše, bo najprej posebna komisija proučila primernost kvalifikacije dosedanjih uradnikov ter dognala, v koliko je v resnici potrebno število uradnikov v državi, zlasti višjih.

Uradniške plače v avstrijski republiki. Avstrijska vlada je sklenila vsled pomanjkanja denarja, da bo odsljed mesečne plače izplačevala vsem državnim uslužbencem v dveh mesečnih obrokih. Za mesec januar se prvega januarja prejele uradniki le polovico plače. Radi teh ukrepov vlada v uradniških krogih veliko razburjenje, ker se smatra to kot začeti neizpolnjevanja dolžnosti države napram svojim nameščencem.

Naseljevanje samostanov v naši deželi. Novi samostani se ustanovljajo le v deželah, kjer je ljudstvo tako neizobraženo, da dovoli, da se na njegov račun rede ljudje brez pravega življenjskega poklica. Mrtva moka išče žrtve tudi pri nas. V Radomljah love razni zapeljivci podpise neukih ljudi, naj občina odstopi župnišče in lepo, zvrven spadajoče polje, kamniškemu samostanu. Ljudstvu se hoče njegova last zvičajno izvabiti. Kdor je zato, da dobi samostan lepo premoženje; temu dajo ti sleparji prosti vojni listek v nebesa. Na take pojave treba paziti. Upamo, da občina ne podleže sleparskim vabilom. Če pa bi v nemiloljubno sramoto občinskih mož radomeljskih prišlo do tega, se bo gotovo našel pameten občan, ki bo sklep takoj z utemeljeno pritožbo izpodbijal. Torej pozor somišljeniki! Dovolj je že parasitov.

Iz Logatca javljajo: Italijani se polagoma pripravljajo na evakuacijo notranjskih krajev, ki so po rapalski pogodbi pripoznani Jugoslaviji. Logaški italijanski komisar je te dni izdal razglas, da morajo vsi trgovci in vse prodajalne v krajih, ki pripadajo Jugoslaviji, vse svoje neprodano blago do 20. januarja t. l. izročiti italijanski upravi proti odškodnini. Nekateri trgovci so nakopili znatne množine blaga, računajoč, da jim bo po italijanski evakuaciji omogočeno blago v Jugoslaviji razprodati brez carine. Planinski knez Windischgrätz se seli iz planinskega gradu. Vse dragocenosti je že odpeljal na svoje posestvo pri „Ravbarkomand“. Namerava tudi demantirati vse v Planini se nahajajoče svoje parne žage.

Tobačni nasadi v Sloveniji. Kakor je našim čitateljem že znano, je uprava državnih monopolov izdala naredbo, ki določa, koliko se prihodnje leto lahko producira tobaka v posameznih krajih. Rok za prijave tobačnih nasadov je do dne 31. januarja 1921. Prijave se pošiljajo upravi državnih monopolov. Že lani so se napravili poskusi s sajenjem tobaka na Stajerskem, in sicer na kmetijski soli v St. Juriju ob Južni železnici v Savinjski dolini. Blago je preizkusna komisija spoznala za prvotno. Gojenje tobaka je seveda pod državno kontrolo.

Postanek Jugoslavije popisuje brošura „Borba za jugoslovansko državo“, ki jo je napisal dr. A. Ogris in ki je izšla pravkar v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani. Dr. Ogris popisuje, kako se je trudil jugoslovanski odbor pri entitnih državah in v Ameriki, da je vzbudil zanimanje za jugoslovanstvo in pridobil te države, da se sprijaznijo z mislijo, da se ustanovi jugoslavija. Iz knjige posnamemo, kako je prišlo do krškega pakta in do rimskega kongresa in kako je preobrazil zlasti dr. Vošnjak ameriško javno mnenje nam v prilogi. Knjigo, ki velja 32 K, in ki se nanaša pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, toplo priporočamo, ker pojasni širši javnosti mnogo dogodkov, ki so bili do sedaj znani le ožjemu krogu politikov.

Kar je preveč, je preveč! Pišejo nam: Vozil sem se na novega leta dan iz Trsta v Ljubljano. V petek sem zamenjal v tržaki podružnici Ljubljanske kreditne banke nekoliko lir v dinarje, in sicer po kurzu 74 lir za 100 dinarjev. Kakor znano, ima v večji logaške postaje g. Sicherl menjalnico, ki posluje zelo dobro. Vprašal sem, ko sem šel ravno mimo in videl, da se zamenjavajo lire za dinarje, kaka je zamenjava. Menjalnični uradnik mi odgovori, da 84 lir za 100 dinarjev. Zanimal sem se, da je mogoča taka razlika med Trstom in Logatcem. Tekom ene noči po zaključku borze, in pokazal sem menjalnemu uradniku borzno poročilo po katerem je bil kurz jugoslovanske krone v petek v Trstu 18,00, torej dinar 74,40. Uradnik se je nekaj izgovarjal, pozneje pa je prišel na peron in me začel zbadati, češ da kupi od mene vagon dinarjev itd. Ker mi je bila stvar preneumna, sem mu vprico vsega občinstva povedal jasno, kaj mi mislim o takšnem menjalnem poslovanju, ko se potujejo občinstvo odira na naravnost kričeči način. Četih 10. lirskih točk razlike mi 100 di-

narjih! Neki sopotnik, žigar ime je tudi na razpolago, mi je potem povedal, da se mu je ob neki drugi priliki dogodilo v Logatcu tole: Imel je pri sebi več lir, kot se jih sme nesti čez mejo. V menjalnici so mu rekli, da mu bo carinska oblast zaplenila lire, naj jih torej zamenja. Stori je tako, in ker je bilo par tisoč, si je lahko misliti, kako dober „šeff“ je napravila menjalnica, če je zamenjala denar po zgoraj označenem načinu. Kakor se čuje, se bo po izročitvi Logatca Jugoslaviji menjalnica preselila v Postojno. Bilo bi pač potrebno, da se oblasti pobrigajo za to, da se bo njeno poslovanje v bodoče strogo nadziralo. — Časnikar.

Nov slovenski izum. G. Josip Bajde, sin znanega slovenskega iznajditelja, mizarski mojster, je za časa svojega bivanja v Londonu izdelal naslanjač, katerega je uporabil kot posteljo, ne da bi pri tej uporabi trpela preveč ter ima shrambo za vsa posteljno perilo in tudi improvizirano posteljno omario. Bajdetov naslanjač, ki je patentiran na Angliškem in tudi pri nas že priglasi za patent, omogoča izrabiti osobito majhna stanovanja ter sobe samcev, ker se izogne neprijetno veliki postelji. Razpečavanje naslanjača je prevzela novoustanovljena družba Bajde, Jager & Co v Ljubljani, izdelek prvenec je interesantno na prost ogled pri tapetniku F. Jager, Ljubljana, Komenskega ulica 12.

Armin Gradišnik †. Dne 2. t. m. popoldne je v zdravilišču Lassnitzhöhe pri Gradcu umrl splošno znani celjski nadučitelj, g. Armin Gradišnik. Pokojnik je služboval več let v Senožcah in nekaj časa v Hrašniku, od leta 1898. dalje pa nepretrgoma na celjski okoliški soli. Zadnje čase je pričel bolehati. V nadi, da si okrepi svoje bočno živčevje, je odšel v imenovani sanatorij, kjer pa ga je daleč od rodne grude, ki jo je ljubil tako vroče, doletela smrt.

Število finančnih stražnikov se zviša. Kakor se nam poroča iz Beograda, se bo število finančnih stražnikov v Sloveniji znatno pomnožilo.

Orla ubil s kamnom. V okolici Broda na Kolpi je neki kovač te dni ubil velikega orla s kamnom. Veliki gorski orel se je ob neki spustil na tla in kovač ga je s kamnom zadel ravno v glavo. Z razpetimi peruti meri orel dva metra.

Iz Slov. Bistrici nam poročajo: Država je kupila od naše občine vojašnico za 1 1/2 milijona kron. — Kakor se govori, se nameravajo v Bistrici naseliti nune, ki že iščejo primernih objektov. Dvomimo, da bi bili Bistričani tako potrebni tega blagoslova.

Zasedba novih krajev. Iz Beograda se poroča, da zapustijo Italijani do 10. t. m. ono ozemlje, ki pripade po rapalski pogodbi naši državi. Vojno ministrstvo je pozvalo v Beograd poveljnike omejenih vojaških oblasti, da jim da potrebna navodila glede vojaške zasedbe novih krajev.

Afera Steinbeiss. Ministrstvo za gozde in rudnike je bilo odredilo posebno komisijo, da preišče znano afero s Steinbeissovim podjetjem v Bosni, katero je insceniral bivši minister Kovalevič. Preiskavišči afero, ki je revoltirala celo javno mnenje v Bosni, je komisija sklenila, da se pogodba, s katero je bil minister Kovalevič za pravo bagatelno prodal to grobno posestvo, razveljavi in da se celo podjetje vnovič postavi v staro stanje in pod državno upravo.

Glavni generalni štab v novi zgradbi. Kakor poroča beogradska „Politika“ se je glavni generalni štab, katerega poslopje je bilo v vojni porušeno, preselil v svojo novo zgradbo v gornjem mestu. Geografski inštitut pa ostane še nekaj časa v Zemunu.

Nov državni kurz. S 1. januarjem je stopil v veljavo nov državni kurz za dijake, ki študirajo v inozemstvu, in za one osebe, ki imajo pravico na zamenjavo denarja iz državnih blagajen. Novi državni kurz je ta-le: 100 francoskih frankov 180 dinarjev, 100 belgijskih frankov 180 dinarjev, 100 švicarskih frankov 460 dinarjev, 100 italijanskih lir 105 dinarjev, 1 angleški funt 105 dinarjev, 1 ameriški dolar 35 dinarjev, 100 češkoslovaških kron 45 dinarjev.

Sokolski dom v Beogradu. Beograjsko sokolsko društvo „Dušan Sini“ namerava zgraditi svoj sokolski dom. Društvo se je s posebno spomenico obrnilo do vlade s prošnjo za primeren prispevek k projektni zgradbi.

Dr. Trumbić zopet odvetnik. Iz Splita poročajo, da je dr. Trumbić izjavil, da se posveti zopet odvetniškemu poklicu.

Nov list v Sarajevu. Pod uredništvom dr. Nikole Stojanovića je začel v Sarajevu izhajati nov list „Na-

rods, ki bo izhajal vsako soboto. List je bil prvotno določen kot revija, a bo zaradi pomanjkanja papirja izhajal začasno kot tednik. Vsebina lista je bogata in zanimiva.

Udeležniki Jadranskega zbora iz Slovenije naj se blagovolijo še tekom današnjega dne prigrasiti v pisarni za zasedeno ozemlje v Ljubljani, Pražakova ulica 3/1. (telef. št. 236), in sicer z dodatkom, ali se nameravajo udeležiti predkonference 5. t. m., ali šele glavnega zborovanja 6. t. m., zato da lahko pisarna pravočasno naroči prenočišča v Zagrebu.

Praznovanje pravoslavnega Božiča. Iz Zagreba poročajo, da sta zagrebška in osiješka trgovska zbornica sklenili praznovati prvi dan pravoslavnega Božiča dne 7. t. m. Ta dan ostanejo vse trgovine ves dan zaprte.

Todor Stefanović Vilovski †. V Zorn. bolji je umrl te dni v visoki starosti znan arabski književnik in novinar, Todor Stefanović Vilovski. Bil je dolgo let šef beogradskega presbira in urednik raznih listov. Izmed njegovih književnih del je najbolj znana „Istorija Beograda“. Pogreb se je vršil na novega leta dan v Zemunu.

Koruzna za pasivne kraje. Te dni se je iz Vojvodine odposlalo 160 vagonov koruze v Crno goro. Za pasivne kraje je določenih 1445 vagonov koruze, in sicer za Dalmacijo 600, za Liko s Primorjem 245, za Hercegovino 300. Prodajala se bo po nižnjih ceni 4 K za kilogram. Diferenca v ceni se pokrije iz kredita 20 milijonov dinarjev, ki je dovoljen v ta namen.

Bolgarija vrača železniški material. Kakor nam poročajo iz Beograda, je Bolgarija poslala noto naši vladi, v kateri javlja, da vrača ves železniški material, katerega je bila v vojni zadržala, ter prosi, da se ustavljajo prometi čim prej zopet obnovi. Vsled tega je bivši železniški ravnatelj, dr. Vlada Marković, odpotoval v Sofijo, da pregleda in prevzame železniški material in premore, katerega nam mora izročiti Bolgarija v zmislu mirovne pogodbe.

Imenovanje. Za ravnatelja na državni gimnaziji v Murski Soboti je imenovan Ivan Bračko, profesor in začasni ravnatelj na imenovanem zavodu.

Imenovanje v železniški službi. Višji železniški komisar pri komisariatu železniškega ministrstva v Ljubljani, dr. Jakob Borko, je imenovan za višjega kontrolorja in namestnika šefa obračunskega oddelka v ministrstvu s obratno.

Iz računske službe. Računski praktikant Viktor Kovač pri poverjeništvu za javna dela, je imenovan za računskega asistenta.

Prijava rezervnih častnikov. Vojno ministrstvo je rok za sprejemanje rezervnih častnikov v našo armado podaljšalo do dne 1. februarja t. l.

Slovensko planinsko društvo prosi svoje člane, da blagovolijo prevzeti izkaznice za leto 1921., ki so že pripravljene v planinski sobi, Kralja Petra trg št. 2.

Sodna statistika. Pri državnem pravdništvu v Ljubljani je bilo podanih pretežno leto 6311 ovadb. Leta 1919. jih je bilo 4498.

Osrednja zveza javnih nameščenec in vpokojencev za Slovenijo v Ljubljani priredi dne 5. januarja zvečer v vseh prostorih Narodnega doma veliko veselico s koncertom in plesom na korist strokovnega glasila in Osrednje zveze.

Smrtina kosa. V Zetalah pri Rogatcu je dne 31. decembra umrl za susico posestnik Simon Potočnik, v Celju pa 53letna hišna posestnica gospa Ana Prelóg.

Nevaren razbojnik. Stanko Molč, rodem iz Planine, je bil nevaren razbojnik, ki je svoje zločine izvrševal tik ob demarkacijski črti in v notranjosti zasedenega ozemlja. Tudi jugoslovanske oblasti so ga zamaš nasledovale. Končno so ga prijele italijanske oblasti. V Trstu je bil te dni obsojen na 12 let in 25 dni ječe. Molč je bil tudi v Jugoslaviji kot vojak obsojen na 4 leta ječe. Našim varnostnim oblastvom je pobežnil štirikrat.

Aretacije v Kranju. Na novega leta dan je kriminalni organ ljubljanske policije na „Stari pošti“ v Kranju aretirati 26letnega trgovskega pomočnika Ivana Wagnerja iz Reke in njegovo ljubico, 26letno Marijo Rakoša iz Novega mesta, ker sta Franjo Mlakarju, trgovcu s čevlji v Ljubljani, po neverili za 26.000 K raznih čevljev ter jih prodala.

Poizkušeni samomor. V Šoštanju se je na Novega leta dan obstrlel 25letni klobučar Janko Šmigovec. Krogla mu je obšla v levi rami. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico. Vzrok poizkušene samomora domači prepri.

Gospodarstvo.

Milnska industrija.

Slovenija ima razum velikega števila malih, takozvanih kmetijskih mlinov, tudi znatno število večjih trgovskih mlinov, med njimi nekoliko prav velikih podjetij s skupno kapaciteto preko 50 vagonov dnevno. Trgovski mlini nemoje že od leta 1915. dalje izrabiti svoje kapacitete. Do leta 1919. so bili popolnoma podrejeni Žitnemu zavodu in so dobivali zaradi tega le minimalne količine žita, tako da se je izrabilo kapaciteto velikih mlinov samo z 20 do 25 odstotki.

Prosta trgovina, ki se je lani vpeljala, se leta 1919. ni mogla razviti zaradi neurejenih prometnih razmer, tako da je ostalo delovanje naših mlinov ravnotako omejeno le na 30 do 35 % njihove kapacitete. Slovenski mlini so navezani na izvoz, ker njihova kapaciteta prejšnje nekoliko domačo potrebo, in so isti tudi pred vojno oddajali skoraj 75 % svojih izdelkov izven današnjih državnih meja.

Predpogoji rednega dela slovenskih mlinov je: ureditev prometnih razmer, v prvi vrsti železniškega prometa, a tudi pošte, brzojava in telefona, da se olajša nakupovanje in dovoz žita. Danes je pomanjkanje vagonov naravnost usodopolno, nakupljenega žita ni mogoče po cele mesece naložiti in tudi ako se posreči dobiti kak vagon, ostane žito po cele mesece na potu, ker se skoraj vsaki mesec promet omeji.

Ker se mora vse žito nakupovati le za gotov denar, je treba pri današnjih visokih cenah investirati ogromne vsote, ki vsled nemogoče odprave žita ležijo brezkoristno po cele mesece. Tudi ta okolnost onemogočuje vsako živahnejše poslovanje.

Naša dosedanja trgovska politika ni jemala ozira na mlinsko industrijo. Minister Nindič je kot trgovski minister sklenil z Avstrijo in Češkoslovaško pogodbo, s katero je dovolil Avstrijem oziroma Čehom, da smejo pri nas kupiti več tisoč vagonov žita ali moke. Ogrska je svoječasnno na vse mogoče načine oteževala izvoz žita, podpirala pa izvoz moke ter na ta način dvignila mlinsko industrijo. Tako bi morali ravnati tudi mi. Da trpi zaradi izvoza žita naše narodno gospodarstvo znatno škodo, ni treba posebej povdarjati in bi bilo le železi, da bi naša vlada v tem oziru spremenila svoj dosedanj kurz ter s primerno diferenciacijo izvozne carine ovirala izvoz žita. Z izvozom žita trpi posebno živinoreja, ker z žitom gredo istočasno tudi otrobi in inozemstvo. Ako pa bi se smela izvažati samo moka in ne žito, bi ostali otrobi za našo živinorejo.

Gojenje tobačne rastline. V številki od 30. decembra p. l. našega lista smo poročali o pogojih glede gojitve in prodaje tobaka. Dodatno k temu poročilu posnamemo iz objave ljubljanske tobačne tovarne sledeče: Pripravlja se ustanovitev urada za tobakov kulturo v Ptuj. Ako se izkaže veliko zanimanje na Dolenjskem, oziroma v Belokrajini, vzpostavi se i v Novem mestu tak urad. Tovarniško vodstvo upa, da se bo že početkom meseca februarja 1921. moglo pričeti s prijavljenjem sadivcev. V katerih okrajih, oziroma v katerih občinah in selih se bo dopustilo sadenje tobaka, bo odvisno od števila prijavljenih sadivcev. Za začetek je dovoljeno saditi najmanj pet arov, to je 500 m², oziroma 2000 sadik. Za Slovenijo je namenjena saditev velikolistnih ogrskih vrst. Te vrste dajo veliko žetev. Finejše vrste se bodo za sedaj gojile le za poskušnjo, da vidimo ako bi pri nas uspevale. Pridelek tobaka velikolistnih vrst znaša na en hektar 1800 do 2000 kilogramov. V dobrih letih pa je pridelek še preko 2000 kg na hektar. Odkupne cene za en kilogram oddanega tobaka znašajo povprečno 24 kron. Seveda se odkupna cena ravna po kakovosti blaga. Monopolna uprava je določila za Slovenijo v letu 1921. sledeče odkupne cene za en kilogram sirovega tobaka, in to: za izredno lep pridelek 56 K, za I. klaso 40 K, za II. klaso 24 K, za III. klaso 16 K, za IV. klaso 12 K, za odpadke, vezane 8 K in za nevezane odpadke 4 K. (Cene smo že enkrat javili.) Tobak sme saditi le tisti, ki dobi za to dovoljenje in se s tem zaveže, da ves pridelek izroči državnemu monopolu, ki mu ga po določenih cenah odkupi. Glede rentabilitete bi bilo omeniti, da sedaj ni mogoče napraviti natančnega proračuna, ker so stroški za obdelovanje še neznani. Pri srednji letini pa bo znašal brutto dohodek enega hektarja zemlje okroglo 44.000 kron, torej vsaj petkrat več kakor pri pšenici. Želeli bi bilo, da bi se naši kmetje tobakove poprijeli!

Trboveljska premogokopna družba je kooptirala v svoj upravni odbor kot slovenske člane bivšega poslanika Josipa Pogačnika, bančnega ravnatelja A. Praprotnika, gradbenega ravnatelja inž. Klinerja in svyega pravneza

zastopnika dr. Ivana Benkovića. Imenovane gospode je družba kooptirala na izrecno zahtevo tedanjega občnega predsednika dr. Brejca, ki je navzlic utemeljenim ugovorom z druge strani vztrajal pri svoji zahtevi. Kakor čujemo, še niso vsi gospodje sprejeli „imenovanja“.

Borza 3. januarja.

Zagreb. Promet je začel danes z večjo vneto kakor zadnje dni. Napravljenih je bilo mnogo zaključkov. Devize: Berlin 215 do 218, Bukarešt 190, Milan 524 do 530, London 532 do 538, Newyork 150, Pariz 920 do 930, Praga 177 do 180, Svica 2350 do 2475, Dunaj 24 do 24,15. Valute: dolar 149,50 do 151, avstrijske krone 25 do 26, rublji 60 do 80, češke krone 165, franki 880 do 900, napoleonori 493,50 do 495, marke 203 do 205, leji 196 do 198, lire 510 do 520.

Beograd, valute: dolar 37,25 do 37,75, franki 220 do 222, funti 132 do 133, lire 128 do 131, levi 40,50 do 41, leji 48,75 do 49, marke 50,25 do 50,50, avstrijske krone 6,50 do 6,80, napoleonori 122,50 do 123. Devize: London 135 do 136, Pariz 220 do 223, Milan 130 do 133, Berlin 53 do 54, Praga 44 do 44,75, Dunaj 6 do 6,10.

	denar	blago
Banka za Primorje	1000	1100
Trg. obrt. banka	380	370
Banka Brod na Savi	360	367
Jadranska banka	1750	1840
Jugoslavenska banka	600	608
Ljubljanska kred. banka	900	980
Narodna banka	670	696
Hrv. eskomptna	1515	1526
Rečka pučka	800	808
Goranin	780	
Dubrovačko parobr. dr.		6500
Slavonija	1100	1150
Gutman	1490	1650
Praščedion	9100	9860
Poljedelska banka	110	115
Srpska banka	785	740
Eksploatacija drva	1550	1650
Narodna žunska ind.	796	806

Dunaj, devize: Zagreb 410,70 do 414,70, Berlin 913 do 919, Budimpešta 108,50 do 110,50, Bukarešta 810 do 820, London 2352,50 do 2372,50, Milan 2270 do 2290, Newyork 668,50 do 672,50, Pariz 3905 do 3945, Praga 741 do 747, Zürich 10100—10150. Valute: dinarji 1635 do 1655, dolarji 662,50 do 665,50, franci 3880 do 3920, češkoslovaške krone 740 do 746, ogrske krone 115 do 117, leji 815 do 825, levi 720 do 730, lire 2260 do 2280, marke 912,50 do 918,50, funti 2340 do 2360.

Avstr. krona renta	96—
„majska renta	97—
Ogrska krona	310—
V. avstrijsko vojno pos.	78—
Turške srečke	3791—
Kreditni zavod za trg. in ind.	1455—
Anglobanka	1140—
Bankverein	1219—
Länderbank	1843—
Avstro-Ogrska banka	6000—
Slovenska zemljiška banka	1105—
Živnostenska banka	3340—
Državne železnice	5480—
Lombard	2910—
Alpine-Montan	6170—
Praška železna industr.	—
Levjam, papirica	8200—

Praga, devize: Beograd 228 do 230, Berlin 121,25 do 122,75, Bukarešta 108,25 do 109,75, Milan 310 do 312, Pariz 528,50 do 531,50, London 315 do 317, Newyork 89,50 do 90,50, Dunaj 13,05 do 14,05, Zagreb 56 do 57, Varšava 12,50 do 13,50, Budimpešta 14,50 do 15,50. Valute: jugoslovanske note 219 do 221, marke 121,25 do 122,75, dolarji 88,50 do 89,50, funti 313 do 315, francoski franki 525,50 do 528,50, lire 307 do 309, švicarski franki 1358,50 do 1361,50, levi 91,75 do 92,75.

Berlin, devize: Rim 254,70—255,30, London 261,20 do 263,80, Newyork 74,42 do 74,58, Pariz 736,55 do 737,45, Svica 1113,85 do 1136,50, Dunaj, žigosane 17,03 do 17,07, Praga 81,775 do 81,975, Budimpešta 11,85 do 11,89.

Zürich, devize: Berlin 8,975, Newyork 658, London 23,20, Pariz 38,60, Milan 22,75, Praga 7,30, Budimpešta 1,075, Zagreb 4,10, Bukarešta 8,10, Varšava 1,05, Dunaj 1,50, žigosane 1,05.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 306 m nad morjem					
Dan	30. 1. 1921	31. 1. 1921	1. 2. 1921	Vetovi	Nebo
1. jan.	7. uri 7,5	7,5	7,5	sl. sev. vzh.	oblačno del. mgl.
2. jan.	14. uri 7,5	7,5	7,5	sl. jug.	del. mgl.
3. jan.	21. uri 7,5	7,5	7,5	sl. jug.	del. mgl.

Temperatura: 1. 7,5, 2. 7,5, 3. 7,5. Vetrovi: 1. sl. sev. vzh., 2. sl. jug., 3. sl. jug. Oblačnost: 1. del. mgl., 2. del. mgl., 3. del. mgl.

odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Po svetu.

× **Izbrah vulkana na Japonskem.** Iz glavnega mesta Japonske prihaja brzojavno poročilo, da je dne 22. decembra vulkan Asama-Yama na otoku Nippon začel silno bruhati. Pojavili so se najprej močni zemeljski sunki, potem pa je ognjenik začel bruhati žarečo lavo, ki je zasula več vasi. Škoda je ogromna. Število človeških žrtev še ni znano.

× **Fašisti.** „Nihil novi in mundo“. Ta stari izrek potrjuje močni pokret, ki se vrši sedaj v Italiji. Nacionalistično razvneto struja dela vladne resne preglavice. Dovedla je Italijo v državljansko vojno in resno potresla sestav in disciplino italijanske armade. Vsi resni krogi Italije obsojajo ta pokret in stoji na strani vlade, vendar je ta psiha naroda tako jaka, da izgleda, kakor da je vlada ne zmora. Težko jo je razumeti in analizirati, samo primerjati jo moremo s sličnimi pojavi v drugih državah. Spominimo se „Boulanzisma“ v Franciji v 80 letih prejšnjega stoletja. Razvnel ga je general Boulanger slično zmedena glava kakor d'Annunzio. Malo je manjkalo, da

ni dovedel Francije, ki se je komaj opomogla od nesrečne vojne leta 1870-1871 do nove vojne z Nemčijo. Francoska vlada je morala napeti vse sile, da je pomirila razburjeno maso in preprečila novo narodno nesrečo. Isti pojav opazamo koncem prejšnjega stoletja v Angliji. Pod ministrom Chamberlainom se je razgrel agleski imperializem tako, da bi bil na mah najraje požrl cel svet. Burska vojna in fašodska afeta s Francijo sta bil plod te psihoze. Vendar je Anglija imela vsaj nekaj dobiček. — Angliji sledi Nemčija. Može kakor Hindenburg, Tirpitz in Naumann so bili nosilci pokreta, ki so ga imenovali „das größere Deutschland“. Sanjali so o tem, da so Nemci od Boga pozvani, da zagospodarijo celemu svetu. Na takšne pojave spominjajo fašisti. Grof Storza je imel ne-rečno idejo, da spomni Lahe, da so velesila. Kakor ljudje, ki so od berača postali bogataši, mislijo, da je ves svet same zato ustvarjen, da ga vtaknejo v žep, tako so tudi italijanske mase izgubile vsako merilo ja presodek, kaj morejo zahtevati in kaj ne, kaj zmora je in kje neha njihova moč in kje prične tuja. Upati moremo samo, da se italijanski vladi posreči ugasiti ta nevarni požar in lastni hiši, sicer pride

lahko do nevarnih zapletitja s pri-zadeti sosedni Italije.

× **Katastrofalen potres v Argentini.** Po poročilih iz Južne Amerike je potres v argentinski provinci Mendoza dne 16. t. m. povzročil veliko večja opustošenja, nego se je dumevalo. Več tisoč ljudi je bilo ubitih. Mnogo vasi je popolnoma uničenih. Tudi chilenska provinca Aconcagua je vsled potresa močno trpela. Tamkaj se je pojavilo šest novih vulkanov.

× **Kultura pred 80.000 leti.** V Predmostu pri Přerovu v južni Moravski so med izkopaninami našli te dni okostje predhistoričnega človeka. V okolici Predmosta so odkrili tudi razne predmete, ki pričajo o kulturi teh predhistoričnih prebivalcev. Okostje nam kaže tip, soroden s predhistoričnim človekom, katerega okostje so našli v južni Franciji. Skelet, najden v južni Moravski, je najpopolnejši in najbolj ohranjen okostje iz predhistorične dobe. Karakteristično je visoko čelo. A najvažnejše pri tem odkritju je veliko polje mamutovih skeletov, na katerem se je našlo nad 1000 ostankov teh živalij. Našlo se je nad 2000 dobro ohranjenih mamutovih zob, a bili so skrbno razvršeni, iz česar se da sklepati, da je človek sortiral te kosti. Zdi se, da ma-

mutovo meso pračloveku ni služilo za hrano, a kosti in zobe je uporabil kot material za svoje orodje. Takega orodja in posode se je našlo nad 4000 komadov, mnogo kuhinjske posode, žlic itd. Kultura pračloveka iz Predmosta datira 80.000 let pred Kristusovim rojstvom. Ta človek je bil izrazit umetnik. Kosti so okrašene s kombiniranimi risarijami. Na nekem zobu je narisana žena. Zena je naga in tetovirana. Našlo se je več takih statuet. Najlepši komad je statueta mamuta, izrezana iz mamutovega zoba, ki se nahaja sedaj v deželnem muzeju v Brnu. Doslej je to edini predmet, ki plastično prikazuje to ogromno žival in je izdelan od sodobnikov. Po vsem je soditi, da pračlovek iz Predmosta ni bil divji troglodit, marveč je s svojim umetniškim darom razodeval napredek človeškega rodu.

× **Cvetice mladike po zimi.** Najbolje je, če se mladiko odrežejo po Božiču. Zlasti pripravno so češnje, španski bezeg, daphn, mezerum in drugo. Večice naj se dolga 30 do 40 centimetrov, popolnoma dozorele in dobro razvite in naj imajo čim več cvetnih popkov. Večice, ki ne smejo biti odrezane ob prehudem mrazu, se postavijo v va-

zo, ki se dnevno napolni z mlačno vodo. Da se doseže čim enakomernjši razvoj popkov, se pusti vaza teden dni v slabo zakurjenem in ne presvetlem prostoru ter se šele potem prenese v gorkejšo sobo in solčno svetlobo, ko se popki že nekoliko napnejo. Čez par tednov se prikaže krasno cvetje, ki nam pričara v sobo pomlad, četudi je zunaj še sneg in led. Razvije se le cvetje, ne pa tudi listje. Cvetje se lahko dalj časa ohrani. Če je vaza v hladni sobi in se ne izpostavlja solčni svetlobi. Dobro je tudi, če se vejica na spodnjem koncu vsak dan z ostrim nožem odreže in posodica dnevno zalije s svežo hladno vodo.

Imate bolečine? V obrazu? V celnem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellejev Elza Fluid! Boste se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 K. Prava želodec krepujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. Omot in poštnina posebej, a najceneje. Evgen V. Feller, Stubica donja, Elzatrž št. 351. 436 A

„Jutro“ je najboljši in najbolj informiran slovenski dnevnik!

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-38

Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Kupujte

za otroke:
Cihla Jova-Gradnik, Kalamandarija. Pesmi za otroke. Vez. 16 K, po pošti pripor. 1 K 40 v več.
Bob in Tedi, mladinska povest s slikami, broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti 2 K več.

za odrasle:
Anatole France: Pingvinski otok, broš. 42 K, po pošti K 240 več.
Shakespeare-Zupačič: Sen kresne noči, broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 2 K več.
Melik: Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev, I. in II. del, skupaj 67 K, po pošti K 220 več.

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Rnjige so najcenejše darilo.

Naročajte in čitajte

Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov,
ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

I. zvezek: Dr. A. Zalekar, Ljudsko zdravje, cena 6 K.
II. zvezek: Dr. B. Dorč, Dojenček, njega negovanje in prehrana, cena 6 K.
III. zvezek: Dr. J. Domšar, Spolne bolezni, cena 10 K.
IV. zvezek: Dr. St. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj, cena 16 K.
V. zvezek: Dr. L. Pitamlo, Pravo in revolucija, cena 8 K.
VI. zvezek: Dokumenti o jadranskem vprašanju, cena 10 K. 71 20

Po pošti priporočeno valja vsaka knjiga 1 K 80 v več.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.
(prej Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg)
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16
se priporoča 35 22

za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natiskovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin. Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih.

Obenem priporoča svojo najbolje urejeno **knjigoveznico,** ki izvršuje knjigoveška dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

MARIJA TIČAR
= Ljubljana =
Selenburgova ulica

priporoča:
Novoletne razglednice
Koledarje vseh vrst
Veliko zalogo krasnih daril 110 33

Zahtevajte

v
kavarnah, gostilnah,
brivnicah in javnih
lokalih
„JUTRO“

Pomočnik išče primerenega mesta najraje v mestu. Ponudbe na »pravo« Jutra. 2

Bencin

prvo vrstni, v ameriških zabojčkih s 25 kg čiste teže

oddaja družba „Jadran“
Ljubljana, Dunajska cesta 9
le na industrijska podjetja in obrtnike po solidni ceni. 635 6-4

Pozor, sl. občinstvo!

Oglejte si razstavo fino izdelanih, v izložbi gosp. J. Grčarja v Ljubljani, Selenburgova ulica, se nahajajočih čevljev. Delo iz najfinjšega usnja na roko po dunajski h vzorcih. 624 8-5

M. PERNEL, čevljarski mojster
Celovška cesta št. 39
v salonu znane gostilne Vođnik.

Stenice, ščurki

v vsa golazna mora poginiti, ako porabljate moja praška ena sredstva kot: za ščurke K 20—, za stenice K 12—, prašek za uši v obliki in prahu K 10— in K 20—, prašek proti mrčesom K 5— in K 10— itd. mazilo proti ušem pri lindh K 5— in K 10— itd. Pošlita po povračilni zavod za eksport M. Jünker, Petrinška ulica 3, Zagreb br. 33. 234 13

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Učenka se išče

pridna in poštena, iz dobre hiše, v trgovino z mešanim blagom pri Antonu Verbičcu, Sevnica ob Savi. 1 3-1

Le prvo vrstno stenografino in stroje pisno

išče velika industrijska pisarna v Ljubljani. 3 8-1

Prednost imajo moči večje arabsko-hrvatskem jeziku v govoru in pisavi ter izvežbanosti v knjigovodstvu. Stalno nameščenje s takojšnjim vstopom. S prilagami opremljen po potrebi je v svrhu predstavitve osebno oddati pri

Zvezi industrijcev
Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Mesar-prekajevalec

se takoj sprejme za vodstvo stofalce. Prednost imajo oni, ki lahko razpolagajo z nekoliko kavci ter so delovali pri večjih podjetjih omenjene stroke. Ponudbe sprejema Janko Popovič, Ljubljana. 611 3-5

!Pozor!

658 Večja množina briljantov, zlatnine itd., klavir z znamko „Zirer“ v jako dobrem stanju in dva velika stenska gobelina se radi preselitve po zelo ugodni ceni prodajo. Naslov v upravn. „Jutra“.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejme **ravnatelja** za vodstvo pisarne in oskrbovanje obligatoričnih revizij. Plača po dogovoru. Nastop čimpreje.

Načelstvo.

Priporočamo domače tvrdke:	Mali trgovski in obrtni oglasnik.	Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.
Krojači: Hribar Josip, Poljanska cesta 70.	Špedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]	
Žensko krojaštvo: Medved Rozi, Mestni trg 24/III. [d.p.]	Trgovine: Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonška cesta 8.	
Modistke: Hribar Rozi, Rimska cesta 6. [d.p.]	Oblat Aleks., zaloga čevljev vseh vrst, Sv. Petra cesta 28.	
Puškarnji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6. [d.p.]	Rogelj Marija, manufaktura, Sv. Petra cesta 38.	
Skladščica: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]	Mikuš L., izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15. 17	

Za 50letnico Jenkove smrti je priredila Tiskovna zadruga III. izdajo 65 17

Simon Jenkovih pesmi,

ki jih je nanovo uredil dr. Joža Glonar.

Knjiga velja broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti pripor. K 180 več.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Posestvo se proda:

33 ha njiv, travnikov in gozdov v industrijskem trgu, 15 km od Ljubljane, stanovanjska hiša in 2 gospodarski poslopji, moderno urejeno, električna razsvetljava, številni za obrat potrebni strojni inventar.

Pojasnila glede pogojev daje: Gospodarska pisarna dr. Černe, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6. Telefon 37.